

**Neque Porro Quisquam Est Qui Dolorem Ipsum Quia Dolor Sit Amet
Consectetur Adipisci Velit**

Hüseyin Toros¹
Istanbul Technical University

Behlül Gül²
Teacher

ABSTRACT

Sounds, letters, words and sentences of language are generated after a long period. In the constitution of a language, the environment, climate and time people live in have a significant effect. The structure and richness of a language brings the richness of thought as well. The roots of Mersin Degirmendere people is “yörük” – a branch or Turks. After years, people stopped being nomads and lived in villages. Thus, the main source of income is agriculture. Although the language of the village has started to change with changing technology, traditions and customs are still alive as a result of the conservative structure of the village. Thus, the villagers are under the attention of media and many television programs have been made about the village. The language of the village attracts attention.

In this study, the words, idioms, riddles and rhymes are presented. With this study, the record of a dialect generated after years and on the verge of being forgotten. Moreover, the study is aimed to contribute Turkish dialect field.

Key Words: Language, Word, Mersin, Degirmender, yoruk, dialect

¹ Corresponding author:
Assoc. Prof.
toros@itu.edu.tr

²

pevrul33@gmail.com

Mersin Değirmendere Yöresi Ağzı

Hüseyin Toros¹

İstanbul Teknik Üniversitesi, Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi

Behlül Gül²

Yunus Emre İşitme Engeliler Ortaokulu, Öğretmen

Özet

Dili meydana getiren sesler, harfler, kelimeler ve cümleler uzun bir süreç sonunda oluşmaktadır. Dilin oluşumunda toplulukların hayatlarını sürdürdükleri çevreleri, geçim kaynakları, iklim şartları ve buldukları zamanın etkileri bulunmaktadır. Dilin zenginliği ve yapısı düşünme zenginliğini beraberinde getirmektedir. Mersin Değirmendere köyü halkının aslı yörüktür. Günümüzde köylüler artan nüfus ve meraların azalması sonucu yerleşik hayata geçmişlerdir. Bu yüzden tarım başlıca gelir kaynağı olmuştur. Yöre halkının kullandığı kelimeler değişen hayat tarzları ve gelişen teknoloji ile birlikte kısmen değişmeye başlamakla birlikte köyün muhafazakâr yapısı sebebiyle hala gelenek ve görenekleri sürdürülmektedir. Bu yüzden köy halkı basın yayın organlarının da dikkatini çekmektedir. Son yıllarda köy halkının hayat tarzını anlatan birçok TV programı yapılmıştır. Yöre halkının konuşması dikkat çekici özellik içermektedir. Birazcık rahatladım anlamına gelen “Bi hoş taa oldum” ve akşama kadar bekledim gelmedin için “Aaşamaadar bekledim gelmedin” Göğsünün tam ortasına kuvvetli bir tekme vurdum cümlesine karşılık “İmanının yalağına depiği bekittim mi? Vurduğum zaman yere yapışırısın cümlesine karşılıkta “Vurdum mu yirin zembine geçiririm”örnek olarak verilebilir.

Bu çalışmada yörede kullanılan kelimeler, deyimler, bilmeceler ve tekerlemeler verilmiştir. Bu bildiri ile uzun bir zaman içerisinde oluşmuş; fakat zamanla unutulmaya yüz tutmuş ağız yapılarının kayıtlara geçmesi sağlanacaktır. Ayrıca Türk Ağzı araştırmacılarına iyi bir veri tabanı olarak katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dil, kelime, Mersin, Değirmendere, yörük, ağız

Giriş

Değirmendere Köyü, Mersin İli Toroslar İlçesi'ne Bağlı Mersin'e yaklaşık 40 km. uzaklıkta şirin ve yemyeşil bir yayla köyüdür. Değirmendere Köyü'nde her eve içme suyu, elektrik ve telefon ağı hizmeti getirilmiştir. Altyapı hizmeti büyük oranda halledilmiştir. Köyümüzde ikamet edenlerin geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Şeftali ve kiraz en önemli ve en yaygın tarım ürünüdür. Bunun yanında elma, üzüm, incir, hurma(cennet meyvası olarak bilinir), sebze vb. ürünlerde yetiştirilir. Köyümüzün toprağı verimli olup, 1990'lı yıllarda yapılan gölet vasıtasıyla sulama suyu sıkıntısı az da olsa giderilmiştir. Değirmendere Köyü'nde 1 ilkokul, 1 Sağlık Ocağı, 2 Fırın, 3 Bakkal, 3 kahvehane, 1 züccaciye ve mefruşatçı, 2 berber, 1 kasap, 1 Muhtarlık Binası, 1 Cami, 1 toplantı salonu ve kütüphane binası bulunmaktadır. Köyde yaşayanlar istedikleri her türlü ihtiyaçlarını (giyim,

¹ Sorumlu yazar:

Doç. Dr.

toros@itu.edu.tr

²

pevrul33@gmail.com

gıda vb.) köyden karşılayabilmektedir. 1980-1981 yıllarında yapılan kadastro çalışmaları sonucunda köyümüze ve köylümüze ait ata yadigarı birçok ekilebilir arazi hazineye kaydedilmiş ve köylülerimiz mağdur edilmiş olup bu konuda devlet yetkililerimizden yardım beklemekteyiz.

Köyümüz Mersin'in kuzeyinde yer alır. Doğusunda Çapar, Böğrüeği ve Boztepe köyleri, Batısında Evcili Köyü, Kuzeyinde Kızılkaya ve Alanyalı Köyleri, Güneydoğusunda Ayvagediği Beldesi, Güneybatısında ise Güzelyayla (Kızılbağ) Beldesi bulunur. Şehre uzak oluşu, çevresinin dağlar ve tepelerle çevrili oluşu, kuzey kısmında İç Anadolu Bölgesi ile Akdeniz Bölgesini birbirinden ayıran ve Toros Dağlarının uzantısı olan Bolkar Dağlarına yakın oluşu nedeniyle iklimi tipik Akdeniz İklimi ile Karasal İklimin bir karışımıdır. Köyümüz yazları sahil şeridinde bulunan illerden daha serin kışları da daha soğuk olup sahil şeridine yağmadığı halde köyümüze bol bol kar yağar. Köyümüz en çok yağışı genellikle kış ve ilkbahar ayında alır.

Köyümüzün şu an itibariyle nüfusu 1500 civarında olup, seçmen sayısı ise 554'dür. Bu sayıya başka yerlerde ikamet edenler dahil olmayıp sadece konut bildirimini köyde olanlar dahildir. Köyümüzde 450 hane mevcuttur. Yazın bu hanelerin hepsi dolmakla beraber yaz bitiminde yarıya yakını boşalır. Başka köy, kasaba veya şehirlerde ikamet eden köylülerimizle beraber toplam nüfusun 2500-3000 civarı olduğu tahmin edilmektedir. Değirmendere Köyü'nde kışlık veya yazlık olarak ikamet edenler tamamen köyümüz sakinleri olup yabancı yerleşimci bulunmamaktadır.

Köyümüz; "Değirmendere Köyü" ismini, Köy önünde bulunan Deliçay üzerinde kurulu eski su değirmenlerinden almıştır. Elektrik enerjisinin olmadığı eski zamanlarda köyümüz insanları su gücüyle çalışan değirmenlerden faydalanırlarmış. Bugün deliçay üzerinde su değirmeni olmamakla birlikte değirmenin kurulu olduğu göl aynı yerinde durmakta ve "Değirmen Gölü" ismiyle anılmaktadır. Su değirmenini çalıştırmak için bugün Kocapınar (Gocamaar) denilen mevkide ve değirmenin bulunduğu yerden yaklaşık 100 m. yukarıda bir havuz varmış, bu havuza kanallar vasıtasıyla su doldurulur ve bu havuzdan akan suyun kuvvetiyle değirmen çalışır ve gelen tahılları öğütürmüş. Havuz şu anda kullanılmamakla birlikte halen kalıntısı durmaktadır.

Araştırma Bölgesi

Değirmendere Köyü Mersin'e 35 km uzaklıkta, Mersin'in kuzeyinde, Torosların eteğinde etrafı dağlarla çevrili ve rakımı 850 metre olan bir köydür. Tarihi çok eskilere dayanan köyün geçim kaynağı tarımdır. 50 yıl öncesine kadar hayvancılıkla geçimini sağlayan köy halkı günümüzde ağırlıklı olarak tarımla uğraşmaktadır. 30 yıl öncesinde tarlalar ekilip biçilirken günümüzde şeftali başta olmak üzere kiraz, üzüm gibi çok çeşitli meyveler yetiştirilmektedir. Ayrıca köylüler kendi ihtiyaçları olan her türlü sebze yetiştirme işini de yapmaktadırlar. Hatta sebzeçilik de gelir kaynakları arasına girmeye başlamıştır. Bölge iklimi sebebiyle tarıma çok elverişlidir. Bölgeye gezmeye gelenler kayalar üzerindeki çam ağaçlarını gördüklerinde şaşırırmaktadırlar.

Köylüler son yıllarda okumaya önem vermişlerdir. Okumada yardımlaşmanın büyük etkisi bulunmaktadır. Üniversiteyi bitirenlerin sayısı hızla artmaktadır. Köylüler çok çalışkan olup sabah güneş doğmadan işe koyulmaktadırlar. Değirmendere'de güneşi üzerine doğuranlar tembelle olarak nitelendirilmektedir. Öyle ki tembellelere kız dahi verilmemektedir.

Köyün Tarihi

Araştırmacıların yöre ağzı hakkında daha iyi değerlendirme yapabilmeleri için köyün tarihinin de bilinmesi gerekmektedir. Köyün web sitesinde tarihi şu şekilde anlatılmaktadır. Değirmenderelilerin aslı yörük olup, tarihi çok eskilere uzanmaktadır. Köyün ilk yerleşimcilerinin Mersin ilinin Mut ilçesine bağlı Güme kasabasından geldiği tahmin edilmektedir. Yapılan araştırmalara göre Değirmendere Köyü'nde şu anda yaşayan köylülerimizin atası "Tat İbrahim" adında bir zattır. Tat İbrahim bir kardeşi ile birlikte Mersin'in Mut İlçesine bağlı Güme Kasabasının Güzeller Köyü'nden gelerek köyümüzün eski yerleşim yeri olan Ören mevkiine yerleşir. Kardeşi de Çapar Köyü'ne yerleşir. Tat İbrahim burada Hatice isimli bir hanımla evlenir; 3 kızı ve 2 oğlu olur. Oğullarını (Hasan KÂHYA ile Ali KÂHYA) Çapar Köyü'nde bulunan kardeşinin kızlarıyla, 2 kızını da yine kardeşinin oğullarıyla evlendirir. O devirlerde adına "göz ağrısı" denilen salgın bir hastalık (halk arasında "ölet" de denilir) yayılır ve ören yerindeki herkes ölür.(Bu hastalığın sıtma veya taun da olduğu söylenir) Tat İbrahim ve ailesi de köyümüzün bulunduğu mevkiye gelerek yerleşir. Tarih kesin olmamakla birlikte Tat İbrahim'in kızlarından biri olan Emine'nin "Ben 8 yaşındayken Ören yerinden buraya taşındık" dediği söylenir. Tat İbrahim tek kızını da Bugünkü Kelleli'lerin dedesi olan Kelleli Memiş'e verir. Kelleli Memiş ve kardeşi Hacı Gaves Tek Kabak Mehmet'in oğullarıdır. Hacı Gaves'in oğlu Hacı Hüseyin ise 1983 yılında kaybettiğimiz İsmail GÜL (İsmail ÇAVUŞ)'ün dedesidir. Köyümüzde GÜL soyadını taşıyanlara "Hacılar denmesinin sebebi Hacı Gaves ve Hacı Hüseyin'in torunları olmalarındandır. Ali KAHYA'nın 3 oğlu olur. 1.'si bugünkü Çavuş oğulları'nın dedesi Ahmet Çavuş, 2.'si bugünkü "Barut" soy isimli olan köylülerimizin dedesi Barutçu Mustafa, 3.'sü Bugünkü "Yıldırım" Soy isimli olan köylülerimizin dedesi Halil. Köyümüzde "Ay" Soy ismini taşıyanlar da Tat İbrahim'in oğlu Hasan KAHYA'nın torunlarıdır. Köyümüz sakinlerinden olan "Karalar" Konya'nın Karaman İlçesinden 1865 yılında gelip köyümüze yerleşen Kara Memiş oğlu Molla Hasan'ın torunlarıdır. Bundan dolayı da "Mollalar" diye isimlendirilirler. "Çoban" ların da Mersin'in Anamur İlçesinden geldiği söylenmektedir.

Yörede Kullanılan Kelimeler

Kelimeler	Anlamları	Cümlede kullanımı	Cümlenin anlamı
Aaşamaadar	Akşama Kadar	Aaşamaadar bekledim gelmedin	Akşama kadar bekledim gelmedin
Aboooovv	Abartma, şaşkınlık, korku ifade eden anlatımlarda kullanılır.	Aboooovv hindi hapy yuttuk	Aboooov Şimdi hapy yuttuk
Adamakıllı	Eksiksiz, tam	İşini yapmışıkan adamakıllı yap	İşini yapmışken sağlam yap
Afır	Ağır	Naadar afırsın yav	Ne kadar ağırsın ya
Ağız	İnek veya keçinin ilk sütü		
Ağnanmak	Tepinmek, Yerde yuvarlanmak	Ne ağnanıp duruyon eşşek gibi yav.	Eşşek gibi ne tepinip duruyorsun ya
Akiirmek	Akıvermek	Su akiirdi gitti	Su akıverdi gitti
Alaabak	Ala renkli, değişik sesler çıkarabilen karga büyüklüğünde kuş.	Alaabak kuşu hep darıları yimiş.	Ala Kabak kuşu bütün mısırları yemiş.
Alık	Eskimiş elbise parçaları	Üstüne alık al ıslanma	Üstüne eski bir bez

			parçası alda ıslanma.
Aligöpder	Helikopter	Köyün yanından aligöpder geçti	Köyün yanından helikopter geçdi
Aliirmek	Alıvermek	Oğlum altevden keserimizi aliir gel.	Oğlum alt kattan keserimizi alıver gel
Altev	Evin alt katı	Alteve goduğumuz almalar çürümüş.	Evin alt katına koyduğumuz elmalar çürümüş.
Ana	Anne	Anam gile gidicen.	Annemin yanına gideceğim.
Anarya	Geri geri (Arka arkaya)	Fitesi anaryaya dak yavaş yavaş gel.	Vitesi geriye tak, yavaş yavaş gel.
Appacık	Tertemiz	Elimi yudum appacık oldu	Elimi yıkadım tertemiz oldu.
Arkayan	Arka tarafı	Arkayanıma saklan görmesinler	Arka tarafıma saklan görmesinler
Arküz	Arka yüz, Arka taraf	Arküzden bi ses geldi	Arka taraftan bir ses geldi
Aşüz	Aşağı Yüz. Evin alt katı, Ahır olarak kullanılan alt kata da denir.	Hayvanı aşüze bağla gel.	Hayvanı ahıra bağla gel
Ataş	Ateş	Ataşına yandım gülüm	Ateşine yandım gülüm
Atdiriirmek	Atıvermek	Virdiim parayı az dii atdirmiştir	Verdiğim parayı az diye atıvermiş
Atdıtdiriirmek	Biraz daha uzağa atıvermek	Çocuk oyuncaanı addirmiştir.	Çocuk oyuncağını fırlatıp atmış.
Aydaş	Yaramaz çocuk, ele avuca sığmaz	Sen heç akıllanmayacan mı aydaş.	Sen hiç akıllanmayacak mısın yaramaz?
Ayşeelin	Ayşe Gelin	Sabaan hayrolsun Ayşeelin	Günaydın Ayşe Gelin
Azzık	Azık, Dışarda yenecek erzak	Azzığa domatis gatmayı unutma	Azığıma domates koymayı unutma
Babıç	Pabuç, terlik	Babıcı gey ayağın kirlenmesin	Terliği giy ayağın kirlenmesin
Baççe	Bahçe	Ben baççeyi bi gezip geleyim.	Ben bahçeyi dolaşıp geleyim
Balcan	Patlıcan	Boon aşam balcan dolması var.	Bugün akşam yemekte patlıcan dolması var.
Bandırma	Şeker sucuğu	Elliram bandırma vir emmi.	Elli gram şeker sucuğu ver amca.
Barana	Asma direği	Baranaları iyi bekit ki göçmesin.	Asma direklerini sağlam dik ki yıkılmasın.
Barnak	Parmak	Soruyu bilen barnak galdırsın	Soruyu bilen parmak kaldırsın
Bekitmek	Sıkı bağlamak, sağlamlaştırmak. Vurmak anlamı da vardır	Eşyaları iyi bekit düşmesin	Eşyaları sağlam bağla düşmesin

Bel	Bir çeşit küreğe benzer toprak kazma aracı	Toprağı belledim.	
Bellemek	Öğrenmek. Toprağı bel aracıyla kazmak	Bağın dibini belliyorun	Bağın toprağını bel ile kazıyorum
Besdine Girişmek	Bahse Tutuşmak	Besdine girişek mi? Fener Şampiyon	Bahse girelim mi? Fenerbahçe şampiyon
Bıkçı	El Testeresi	Hu dalı bıkkıynan kesiiir baalım	Şu dalı testereyle kesiver bakalım
Bi kürem	Bir sürü	Adamın bi kürem parası var	Adamın Bir sürü parası var
Bi yir	Bir yer		
Bicik	Meme	Geçinin biciğine çive yapışmış	Keçinin memesine kene yapışmış
Bireerif	"Bire herif", "Bire adam" anlamında kullanılır	Naptın bireerif	Ne yaptın bire adam
Bişiddirmek	Pişirtmek	Dün bişiddirdiğim samırsaa yimedim	Dün pişirttiğim sarımsağı yemedim
Bişirmek	Pişirmek		
Bizziklemek	Karıştırmak, bir şeyi deşelemek	Arının yuvası bizziklenmez	Arının yuvası karıştırılmaz
Bocut	Alüminyum veya bakır Sürahi	Bocudu çeşmeden doldurür gel.	Surahiye çeşmeden dolduruver gel
Boon	Bu gün	Boon napıyon?	Bu gün ne yapıyorsun?
Bostan	Sebzelerin genel adı	Bostan topladık	Sebze topladık
Bostanlık	Sebze ekilen yer	Bostanlık su istiyor	Sebzelik su istiyor
Böğür	Vücutta karın bölgesinin yan tarafı	Böğrüm ağrıyor	
Börtme	Buyday haşlanmasıyla yapılan bir tür yağsız salçasız yemek	Diş börtmesi bişti mi?	Çocuğun dişleri çıkmış börtmesini pişirdin mi?
Bösböyük	Büsbüyük, Kocaman	Bösböyük bi evimiz var	Büsbüyük bir evimiz var
Böyü	Örümcek	Gızlar böyüden çok gorkallar	Kızlar örümcekten çok korkarlar
Böyük	Büyük	Böyük adamsın vesselam	Büyük adamsın vesselam
Burgu	El gücü ile çalışan elektriksiz matkap	Burguyu getir de hurayı bi deleyim	Burguyu getir de şurayı deleyim
Buva	Baba	Buvaaaaa! Anam beni dövüyor	Baba annem beni dövüyor
Büber	Biber	Bi bidon büber turşusu gurdum	Bir bidon biber turşusu yaptım
Büelek	Hayvanları ısırıp ürküten bir çeşit sinek		
Carkıt	Hurda, eski, külüstür, kullanılamaz hale gelmiş	Bu arabanın carkıtı çıkmış	Bu arabanın hurdası çıkmış
Cavlak	Kel	Cavlak gafalı bi	Kel kafalı bir adamla

		adamınan gonusdum	konusdum
Cavur	Düşman, Gâvur, yabancı	Elin cavuru gelmiş burda iş gürmuş	Elin yabancıısı gelmiş burda iş kurmuş
Cazgır	Baskın, hırçın kişi	Naadar cazgırsın yav.	Ne kadar cazgırsın yav
Cebelleşmek	Uğraşmak, boğuşmak	Uyramda bi canavarınan cebelleşdim	Rüyamda bir canavarla boğuştum
Celfin	Genç tavuk		
Cere	Topraktan yapılmış büyük testi (su,pekmez, turşu, vs saklanır)	Böyük bir cere bekmez gaynattım	Büyük bir testi dolusu pekmez kaynattım
Ceyran	Elektrik	Boon aşam ceyran kesileceemiş	Bugün akşam elektrik kesilecekmiş
Cılık	Bozuk yumurta, bozulmuş bir şey için de kullanılır.	Bu işin cılkı çıktı	
Cıllazmak	Oyun bozanlık etmek	Ali oyunda hep cıllazıyor	Ali oyunda her zaman oyunbozanlık yapıyor
Cıngarcılık	ortalığı karıştırmak, velveleye vermek	Sen de çok cıngarcısın gardaşım yav	Sen de çok ortalığı karıştırıyorsun kardeşim
Cıngırdak	Çıngırak	Cıngırdaklı ilan çıktı sevdiğim	Çıngıraklı yılan çıktı sevdiğim
Cıplak	Çıplak	cıplak ayaanan gezme	Çıplak ayakla gezme
Cıplanmak	Soyunmak		
Cırcıplak	Çırlı çıplak olmak	Adam cırcıplak ortalıkda dolanıyor	Adam çırlıçıplak ortalıkta geziyor
Cırcır	Fermuar	Cırcırın açık galmiş	Fermuarın açık kalmış
Cırrık	Bi çeşit kuş,		
Cıscıvık	Çok sulu		
Cıvık	Sulu. Fazla laubali insanlar için de kullanılır.	Na kadar cıvıksın be	Ne kadar sulusun be
Cilpirti	Bir tür kısa boylu maki sınıfına giren bitki		
Congerez	Dipsiz Kuyu	Garadepe'de Congerez var.	Karatepe'de dipsiz kuyu var
Cuvara	Sigara		
Cümbüzzük	Sürekli ağlayan		
Çalı	Kısa boylu odunsu bitkilerin genel adı.		
Çalmak	Sürmek, Bir şeyi bir yere sürmek	Elindee çatlaklara vikis çal	Elindeki Çatlaklara vicks sür
Çapıt	Bez	Eski bi çapıt var mı? Ayaamı silecem	Eski bir bez var mı? Ayağımı sileceğim
Çebiç	yaşını yeni doldurmuş genç keçi	Gurbanlık çebiçler geldi	Kurbanlık genç keçiler geldi

Çellik	Çelik çomak oyununun kısa adı	Çellik çok keleş oyundur	Çelik çomak çok güzel oyundur
Çezilmek, Çezmek	Çözölmek, Çözmek	İpi sıkı bağla çezilmesin	İpi sıkı bağla çözülmessin
Çıkın	Bohça	Çıkını hazırla bebişim aaşam kaçacaz	Bohçayı hazırla bebişim akşam kaçacağız
Çıkla, (İççıkla)	Safi	Soğanı iççıkla yime ekmeeneni yi.	Soğanı çıkla yime ekmekle ye
Çımkıtmak, çımkımak	Su, çamur vb. sıçratmak,	Kenardan git su çımkımasın	Kenardan git su sıçramasın
Çıngıl	Üzüm Salkımı	Üzümün bi çıngılı bi kilo geliyor	Üzümün bir salkımı bir kilo geliyor
Çırpamak	Silkelemek	Cevizin çırpma zamanı geldi gayrı	cevizin silkeleme zamanı geldi
Çiğın	Omuz	Çiğnimi bi ovüür yav	Omuzuma bi masaj yapıver
Çiili Kipri	Kirpi	Aaşam ayaama çiiili kipri dakıldı	akşam ayağıma kipri takıldı
Çilpiz	Ağaçların ince dallarından elde edilen odun	İççık çilpiz topla da yakak	Biraz çilpiz topla da yakalım
Çimmek	Yıkanmak	Dereye gidip çimek gelek mi?	Dereye gidip yıkanalım gelem
Çingil	Ağızı açık kulplu sıvı (su, yoğurt vs) kabı, bakraç	Bi çingil yoğurt aldım	
Çive	Kene	Guzunun memesine çive yapışmış	Kuzunun memesine kene yapışmış
Çomaç	Yufka ekmekten yapılmış dürüm	Hu ekme çomaç yap da yi	Şu ekmeği dürüm yap da ye!
Çomça	Yemek katılan kepçe	Bi çomça taa yemek gatsana	Bir kepçe daha yemek koysana
Çomça balığı	Kurbağanın bebeklik hali, İribaş	Çomça balığı böyüdümü gurbaa olur	İribaş büyüdüğü zaman kurbağa olur.
Çör-Çöp	Küçük atıklar		
Çörek	Fırın ekmeği	Sabah çayında çörek yirim	Sabah çayında fırın ekmeği yerim
Çörekçi	Fırıncı	Çörekçiye selam söyle	Fırıncıya selam söyle
Çuvallık (Çulfalık)	Dokuma tezgahı	Her yaz çuvallık gurar savan dokurum	Her yaz tezgah kurar savan dokurum
Çüşdede	Bir çeşit ötücü kuş-İspinoz Kuşu		
Dansıyık			
Davşumak	Taşımak		
Daylak	Uzun boylu kimseler için söylenir	Ahmet çok daylak boyludur	Ahmet çok uzun boyludur
Debelenmek	Yerde yuvarlanmak		
Deel	Değil	Ben seniynen arkadaş	Ben seninle arkadaş

		deelim.	değilim
Deermençi	Değirmenci		
Delaannı	Delikanlı	Delaannı bi yol vir de geçek	Delikanlı bir yol ver de geçelim
Delaannı başı	Düğünlerde gençlerin başı, delikanlı başı	Düğünde delaannı başı benim	Düğünde delikanlı başı benim
Demin	Az Önce		
Demitten	Az önce, biraz önce		
Dene	Tane	Bu hafta Bidene gol attım	Bu hafta bir tane gol attım
Depelemek	Çiğnemek, Ezmek, üzerinden geçmek	Araba tavuğu depelemiş	Araba tavuğu çiğnemiş
Depik	Tekme	Depii Godummu yiri öpen ha!	Tekmeyi Vurdum mu yere serilirsin ha!
Devinmek	Kaşınan bir yeri kaşımak veya kaşıtmak. Aynı işi yapıp durmak	Omuzumu bi deviiir sana zahmet	Omuzumu bi kaşıyiver sana zahmet
Devlikesüün	Yarın değil öbürgün	Yarın gelme devlikesüün gel	Yarın gelme öbürsüün gel
Deyzaazı	Teyze Kızı	Nattıyon deyzaazı?	
Diller	Derler	Size köyde kim diller	Size köyde kim derler?
Dimek	Demek, söylemek	O adam sana ne didi?	O adam sana ne dedi?
Dinelmek, Dikelmek	Ayakta durmak	Dikele dikele yorulduk yav	Ayakta durmaktan yorulduk ya
Doldurüürmek	Dolduruvermek	Hu Evrakı doldurüür sana zahmet	Şu evrakı dolduruver sana zahmet
Domatis	Domates	Salata domatissiz olmaz	Salata domatessiz olmaz
Dosdolu	Ağzına kadar dolu, full	Gölet bu sene dosdolu oldu	Gölet bu sene ağzına kadar dolu
Dölek	Düz	Arabayı dölekte durdur.	Arabayı düz yerde durdur
Dutmaç	Bir tür hamur işi çorba		
Duzzak	Tuzak	Sırçana duzzak gurdum	Sıçana tuzak kurdum
Dürzü			
Düve	Genç inek		
Edik	Üzeri açık lastik ayakkabı		
Eer Gaya	Eğri kaya	Eer gayanın depesine çıktım	Eğri Kaya'nın tepesine çıktım
Eğe	Bıçak vb. kesici aletleri keskinleştirme aracı		
Eletmek	İletmek, Götürmek	Gızım hu tabağı mutfaa eletiir gel	Kızım şu tabağı mutfağa götürüver gel

Ellemek	Dokunmak	Çocuğun yüzünü elleme mikrop bulaşır	Çocuğun yüzüne dokunma mikrop bulaşır
Elöönaaşu	Ele güne karşı	Elöönaaşu biraz ayıboldu.	Ele güne karşı biraz ayıp oldu
Emmi	Amca		
En onuç	En Önce, İlk	En onuç ben geldim	En önce ben geldim
Endee, İndee	Elindeki, yanındaki anlamında kullanılan bir kelime	Endeeni getir de bi bakayım baalım	Elindekini getir de bi bakayım bakalım
Endeere	Karşındaki kişinin yakın yeri veya bulunduğu yer	Endeere otur da iki laf idek	Bulunduğun yere otur da biraz konuşalım
Enik	Kedi, köpek yavrusu		
Ermenek	Siyah lastik iş ayakkabısı		
Essah	Gerçek, sahi	Essah mı diyon?	Gerçek mi söylüyorsun?
Eşki	Ekşi. Ayrıca salça anlamı da vardır	Eşki gaynattık boon	Bugün salça kaynattık
Evelküün	Evvelse gün	Evelküün şeere gidip geldim	Evvelse gün şehire gidip geldim
Fasille	Fasulye	Fasille yemeene bayılırım	Fasulye yemeğine bayılırım
Fıldırmaq	Atmak	Fıldır gitsin	At gitsin
Fırçalamak	azarlamak	Fırçayı yidik gene	Azarı yedik yine
Fırıldak	Topaç		
Fışkın	Ağaç sürgünü	Ağacın dibindee fışkınları temizle	Ağacın dibindeki sürgünleri temizle
Foturaf	Fotoğraf		
Gabık	Kabuk		
Gaçılmak	Kenara Çekilmek, Kaçınmak	Gaçılın ben geliyorun	Çekilin ben geliyorum
Galle	Sincap	Bizim cevizleri galleler yimiş	Bizim cevizleri sincaplar yemiş
Gammıyon	Kamyon		
Ganel	Kanal		
Ganepe	Kanepe		
Gasa	Kamyon, traktör vb. araçların römorku veya yük taşınan yeri	Gammıyonun gasası dosdolu	Kamyonun kasası full dolu
Gatmak	Bir şeyi başka bir şeyin içine koymak, dökmek, boşaltmak	Bi bardak çay gatan mı?	Bir bardak çay koyar mısın?
Gavız	İçi boş	Virdiğin cevizler gavızmış	Verdiğin cevizlerin içi boş çıktı
Gayış	Kayış. Kemer		
Gayıtlamak			

Gaysak	Sulanmış toprağın yüzünün sertleşmesi	Bostanın topraanın gaysaanı gırıyoruz	Sebzeliğin toprağının gaysağını kırıyoruz
Gaysilenmek	Hamurun yüzünün hafif sertleşmesi		
Gazma	Toprak kazma aracı, Bir yeri kazma		
Gazmaynan	Kazma İle	Baççe gazmaynan bitmiyor	Bahçe Kazmakla bitmiyor
Gazzak	Kazak		
Gelenaadar	Gelene kadar	Ben gelenaadar bekle	Ben gelene kadar bekle
Gelikene	Gelirken	Gelikene bi kilo domatis getir	Gelirken bir kilo domates getir.
Gelin Bacı	Mahalleye gelin gelen kişiye komşuları böyle seslenir.		
Gelmeerrin	Gelmeyiveririm	Gızarsan gelmeerrin bende	Kızarsan ben de gelmeyiveririm
Gereze	Döğüş horozu		
Geymek	Giymek	Gazzaanı gey üşüme	Kazağını giy üşüme
Gıcırağaç	Tahteravalli benzeri oyun aleti		
Gıç	Ayak	Yaramazlık yaparsan gıçını gırarım	Yaramazlık yaparsan ayağını kırarım
Gıı	Kız	Naptın gıı?	Ne yaptın kız?
Gıllik	Küçük	Boyun da çok gıllikmiş canım	Boyun da çok küçükmüş canım
Gımışdamak	Kımıldamak		
Gıncırlak	Salıncak		
Gındırık	Kapı veya pencerenin hafif açık olma hali	Gapıyı gındırık goy da hava alsın	Kapıyı hafif açık bırak da hava alsın
Gırlık	Koyun, keçi gibi hayvanların traş makası		
Gıymık	Küçük odun parçası		
Gidekene	Giderken	Eve gidekene fırından iki çörek al	Eve giderken fırından iki ekmek al
Gidişmek	Kaşınmak	Sırtım çok gidişti yav	Sırtım çok kaşındı yaa
Gitmeerrin	Gitmeyiveririm	Düğüne gitmeerrin bak ha.	Düğüne gitmeyiveririm bak.
Gizzek Gizzek	Çiftleşen erkek hayvanları azdırmak için söylenir		
Goca, Gocaman	Büyük, iri		
Gocabuva	Büyükbaba		
Gocamaar	Kocapınar- Köyümüzde bir su kaynağı		

Gocana	Büyükane		
Goçmarkelle	İguana cinsinden bir tür kaya kertenkelesi		
Gofa	Kova	Bi gofa büber topladım	Bir kova dolusu biber topladım
Golcu	Orman muhafaza memuru	Gaçalım golcu geliyor	kaçalım orman memuru geliyor
Goyşu	Komşu		
Goyurmak	Bırakmak		
Goyurüürmek	Bırakıvermek		
Göbelek	Kuzu göbeği, Kuzu mantarı		
Göçmek	Taşınmak. Yıkılmak	Ev göçtü - Şeere göçtük	Ev yıkıldı - Şehire taşındık
Gök, Gömgök	Olmamış, Ham		
Gökgörmedik	Görgüsüz hareket eden, Sonradan görme	Gökgörmediin oğlu olmuş, dutmuş ...	Görgüsüzün oğlu olmuş, tutmuş ...
Gölük	At hayvanı	Gölüğün semeri eskimiş.	Atın semeri eskimiş
Göynek	Atlet, fanila	Hayatım göyneemi virin mi?	Hayatım atletimi verir misin
Gunnaçı	Hamile	Şoo kedi gunnacıymış	Şu ilerdeki kedi hamileymiş
Gunnamak	Yumurtlamak, doğurmak	Bizim tavuk hergün gunnar	Bizim tavuk her gün yumurtlar
Gurbaa	Kurbağa		
Gurdamak	Karıştırmak,	Elöönaaşı burnunu gurdayıp durma	Ele güne karşı burnunu karıştırıp durma
Gurk tavuk	Cıvciv çıkarmış veya çıkarmaya aday tavuk		
Guyröölü	Kuyruğu Ölüm anlamında. Akrep		
Güççükmaar	Küçükpınar- Köyümüzde bir su kaynağı		
Güğüm	İbiksiz bakır veya alüminyum su kabı		
Gütme	Hayvanı otlatmak için gezdirmek, Takip etmek, gözetmek		
Haççabaçcık	Hatice Bacı		
Hakgat	Gerçek, Hakikat	Hakgat mı diyon	Gerçek mi söylüyorsun?
Heç	Hiç	Seni gırar mıyım heç	Seni kırar mıyım hiç
Hela	Tuvalet, WC		
Helke	Kova		
Herif	Koca (Eş anlamında)		

Heye	Evet		
Hinzır	Domuz. Yaramaz gözü açık kişilere de denir		
Hışır	Çör Çöp veya işe yaramaz eşya topluluğu	Şu hışırları süpürür bi zahmet	Şu çörü çöpü süpürür bi zahmet
Hindi	Şimdi, hemen	Hindi süpürüyorum	Şimdi süpürüyorum
Hoşlaşmak	Hoşlanmak		
Hoşunaatmek	Hoşuna Gitmek	Hu gız benim acayp hoşumaadiyor	Şu kız benim Çok hoşuma gidiyor
Hüzüülü	Boşa, Boşu boşuna	Hüzüülü işlerinen uğraşma	Boş işlerle uğraşma
Hüdüllü	Tepesi püsküllü bir kuş. Tarla kuşu		
İlmik	Çim haline gelmiş ekin		
İrbık	İbikli Bakır su kabı, İbrik	İrbığı getir de elimi yuyayım	İbriği getir de elimi yıkayayım
İcar	Kira		
İküün	İki gün		
İlaana	Lahana	İlaana sarması yapalım mı?	lahana sarması yapalım mı?
İlan	Yılan	ilandan çok korkarım	Yılandan çok korkarım
İledin	Ladin ağacı		
İleen	Leğen	İleene su doldur da çocuğu çimdirek	Leğene su doldur da çocuğu yıkayalım
İlişmek	Tutuşmak, yanmak	Ataşı iliştir	Ateşi tutuştur
ilkin	İlk önce		
İman	Göğüs, bağır		
İnaka-inakala	İşte Şurada	Galemin burda inakala	İşte kalemin burada
İreyni	Reyhan Çiçeği, Fesleğen		
İrişkin	Sucuk		
İskembe	Küçük oturacak sandalye, iskemle		
iyitden	İyice, bayağı çok vb. anlamında kullanılır.		
Kak	Meyve kurusu		
Keh	Kenar	Damın kehine oturma düşersin	Damın kenarına oturma düşersin
Kekmek	Gagalamak	Gurk tavuk adamı fena kekiyor	Gurk tavuk adamı kötü gagalıyor
Kel	Çirkin	Bu ne biçim yazı yav, kel bişii	Bu ne biçim yazı ya çok çirkin bişey
Keleş	Güzel	Na gadar keleş bi gızsın sen böyle	Ne kadar güzel bir kızsın sen böyle
Kelleşmek	Rahatsızlanmak, Kötü	Dedem kelleşti	Dedem rahatsızlandı

	Olmak	hastaneye götürdük	hastaneye götürdük
Kelten	Kertenkele		
Keltoş	Kel kafalı	Keltoşlar sevimli olur	Kel kafalılar sevimli olur
Kendir	Halat	Kendiri sıkı bağla çözülmesin.	Halatı sıkı bağla çözülmesin
Kenef	Tuvalet, WC		
Kepi	Sandık çivisi		
Kertik	Çentik		
Kertmek	Çentik açmak		
Keymene	Çok zayıf		
Kısrak	Dişi at		
Kiriş	Yere düşmüş çam yaprağı		
Kirmen	El ile Yün eğirmeye yarayan alet		
Koyak	Dağlar veya tepeler arasındaki vadi		
Köşger	Ayakkabı satan ve tamir eden kişi		
Küncü	Susam	Küncülü ekmeğe bayılırım	Susamlı ekmeğe bayılırım
Küren - Bi küren	Grup, sürü - Bir çok	Eletirik teline Bi Küren guş gondu	elektrik teline bir sürü kuş konu
Laap	Lakap		
Lepe	Sulu Bulgur yemeği		
Maakene	Makine	Maakenenin tekeri gırılmış	Makinenin tekerleği kırılmış
Manadura	Domates	Canım da Manadura salatası çekti be	Canım da domates salatası çekti be
Manık	Kedi, köpek yarusu		
Mantız	Yuvarlak Mangal, Kriz Ocağı		
Maşrapa	Banyo-tuvalet tası	Helaya bi maşrapa su dök.	Tuvalete bir tas su dök
Mazzak	Daha olmamış, ham meyve		
Merkep	Eşek		
Meşin	Deri		
Mıdık	En uç nokta	Mıdığı dutuyor, nirdeyse gopacak	Ucu tutuyor nerdeyse kopacak
Mık	Metal Çivi	Keseri vir de hu miki çakayım	Keseri ver de şu çiviye çakayım
Miltan	Gömlek	Miltanın düğmesi gırılmış	Gömleğin düğmesi kırılmış

Motur	Motor, Traktör	Motur yanıyor goşun looooooyyn	Motor yanıyor koşun
Mukayet olmak	Sahip çıkmak, göz kulak olmak	Bizim çocuğa mukayyet ol hocam	Bizim çocuğa göz kulak ol hocam
Mundar	Pis, bir şeyi ziyan etmek	Hayvanı mundar ittin yav	Hayvanı ziyan ettin ya
Muşamba	Naylon		
Naal	Nasıl	Naal oldun goyşu?	Nasıl oldun komşu?
Nacak	Balta		
Neci	"Ne" anlamında kullanılır.	Deli mi neci?	Deli mi ne?
Okarı	Yukarı	Gafanı okarı galdır	Kafanı yukarı kaldır
Okarüz	İki katlı evlerde üst kat, yukarı yüz	Okarüze gel çay içelim	Üst kata gel çay içelim
Okuntu	Düğün veya Nişana davet için verilen hediye	Goyşu bize okuntu yok mu?	Komşu bize okuntu yok mu?
Oluk	Ağaç veya metaldan yapılmış su akağı		
Osanmak	Bıkmak, Usanmak		
Oturak	Oturulan şey, iskemle, koltuk vb.		
Öfelemeç	Yufka kırıntılılarıyla yapılan yiyecek (peynirli, çökelekli vs)	Öfelemeci çayınan yiyecen gardaşım	Öfelemeci çayla yiyeceksin kardeşim
Önüüz	Ön Yüz, Ön taraf		
Ötöön	Geçen gün, geçenlerde	Ötöön size geldik yoodunuz.	Geçenlerde size geldik yooktunuz
Ötüüz	Öte Yüz, Bir şeyin öbür Tarafı, Öte taraf	Hayvanlar ötüüzde yayılıyor	Hayvanlar öte tarafta otluyor
Pakır	Bakır Tencere	Kemikleri pakırda haşladım	Kemikleri tencerede haşladım
Pantul	Pantolon	Pantulun paçasına çamır bulaşmış	Pantolonun paçasına çamur bulaşmış
Parçapinçik	Paramparça olmuş	İşte hindi yüreemi parçapinçik ittin	İşte şimdi yüreğimi parçaladın
Pardı	Çit yapımı için kullanılan, andız, ardıç ağacının yarılmış odunu	Pardıyı sağlam çak tavuk girmesin	Çiti sağlam çak tavuk girmesin
Pata	Patates	Pata yemeene bayılırım	Patates yemeğine bayılırım
Pelit	Palamut		
Peşgir	Havlü	Gızım hu peşgiri buvana uzadiir	Kızım şu havluyu babana uzatıver
Peştambal	Küçük sofra bezi. İçine eşya konulan kare biçimli bez		

Pısmak	Çökmek, Çömelmek		
Saab	Sahip	Herkeş malına saab olsun	Herkes malına sahip olsun
Saan	Tabak	Saanı yire düşürdüm	Tabağı yere düşürdüm
Sabaanan	Sabahleyin çok erken, Sabahın köründe		
Sabacınan	Sabahleyin çok erken, Sabahın köründe		
Sabısı	Sahibi	Hoo evin sabısı kim kine?	Şu ilerdeki evin sahibi kim acaba?
Sadır	Hayvan gübresi	Baççeye bi gammıyon sadır lazım	Bahçeye bir kamyon hayvan gübresi lazım
Sallangaç	Salıncak	Sallangaç çövek mi?	Salıncakta sallanalım mı?
Sandelle	Sandalye	Sandelleye keleş otur, gırılmasın	Sandalyeye güzel otur kırılmasın
Saplı	Maşrapa benzeri sapı olan çukur kap	Saplıynan gazandan yemek gat	Saplı ile kazandan yemek koy.
Savan	Çulfalıkta dokunan kilime benzer yer sergisi	Ucundan dut da hu savanı çırpak	Ucundan tut da şu savanı silkeleyelim
Seğitmek,Sinitmek			
Sekmek	Tek ayakla zıplamak		
Sekmek	Merdiven basamağı	Bizim sekmek yıkılırmış yav	Bizim basamak yıkılıvermiş yav
Semer	At, eşek gibi hayvanların eyeri	Bana semercinin torunu diller.	Bana semercinin torunu derler
Seniynen	Seninle	Seniynen sözümüz böyle deeldi	Seninle sözümüz böyle değildi
Sımkıç	Kırık çıkıkçı		
Sırçan	Sıçan, Fındık faresi	Aşüüzde sırçan gördüm	Aşüüzde fındık faresi gördüm
Sırt	Vücutun arka kısmından başka, Elbise anlamında da kullanılır	Hayatım iş sırtlarımı yudun mu?	Hayatım iş elbiselerimi yıkadın mı
Sırtarmak	Sırtmak	Ne sırtarıyon pis pis gardaşım	Niye sırtıyorsun pis pis kardeşim
Somya	Kanepe	Aradıın ileen somyanın altında	Aradığın leğen somyanın altında
Soyka	Birisine kızınca söylenir. Sevilmeyen tip anlamında	O soyka emmine söyle şımarasın	
Söbü	Bir tarafı sivrilmiş, yamulmuş	Bu top neci yav, söbü bişii oy	Bu top ne ya yamuk bişey
Sulusepen	Karla karışık yağmur		
Sündürmek	Uzatmak		
Şataf	Küçük kalmış, gelişimini geç tamamlayan meyve		

Şeer	Şehir	Boon şeereettim	Bugün şehire gittim
Şırana	Üzüm vb. meyvelerin şırasını çıkarmaya yararayan ahşap yapı		
Şii	Şey		
Şiitmek	Şey yapmak, bişey yapmak		
Taara	Tahra, Çalı-çırpı kesmeye yararayan el baltası		
Tafa	Tava	Tafaya bigaçdene balık at baalım	Tavaya birkaç tane balık at bakalım
Taka	Pencere, Eski evlerde duvara gömülü dolap veya pencere	Takadaa benim hapı getiriir oğlum	Penceredeki benim hapı getiriver oğlum
Takadaa	Takadaki, penceredeki		
Takdelen	Ağaçkakan		
Takgalle	Ağaçkakan		
Tana	Dana	Bizim tana bayaa büyüdü	Bizim dana bayağı büyüdü
Taras	Teras, Bahçelerde yapılan sekiler		
Teker	Araba Lastiği	Bizim moturun tekeri patlamış	Bizim traktörün tekerleği patlamış
Tekerlenmek	Yuvarlanmak	Daşı fildirdiydim tekerlendi gitti	Taşı fırlattım yuvarlandı gitti
Teliz	Delikli, fileye benzer çuval	O pataları telize doldur da götür	O patatesleri telize doldur da götür
Tepiz	Çengelli İğne	Arkadaşlar tepizi olan var mı?	Arkadaşlar çatallı iğnesi olan var mı
Tesbeesin	Köyümüzde, Tesbisekisi denilen kirazıyla meşhur bölgemiz		
Tevir	Çeşit, Tür	Yazı bi tevir-gışı bi tevir.	Yazı bir çeşit - kışı bir çeşit
Teynel	Defne		
Teynel	Defne çalısı		
Tırafa	Trafo	Tırafa patladı ceyran kesildi	Trafo patladı elektrik kesildi
Tirki	Küçük leğen		
Topak	Yuvarlak		
Topalak	Hammaddesi bulgur olan lezzetli bir sulu yemek		
Tosgaba, Tosba	Kaplumbağa	Aboooovv tosbaalar fasilleyi hep yimiş	Aboooovv kaplumbağalar fasulyeyi hep yemiş
Toslak	Küçük dana		

Tosun	Genç erkek dana		
Tömek	Uzun şekilde yarılmış andız ağacı odunu		
Tuluk	İçine Peynir vb. konulan Hayvan Derisi		
Tulukmak	Düşen veya atılan bir şeyin Bir yerde takılıp kalması		
Uluk	Çürük	Uluk meyvalar yinmez	Çürük meyveler yenmez
Uşak	Çocuk, Çocuklar	Gafamı bozmayın uşaklar	Kafamı bozmayın çocuklar
Uyra	Rüya	Boon uyramda seni gördüm	Bugün rüyamda seni gördüm
Üleşmek	Paylaşmak	Buvam ölmeden bahçeleri üleştirdi.	Babam ölmeden bahçeleri bölüştürdü
Vallay	Vallahi	Vallay doğru diyon	Vallahi doğru söylüyorsun
Yalak	Küçük çukur		
Yampiri	Kenarda Düşmek üzere duran		
Yav	Yahu		
Yaykamak	Çalkalamak	Çingili suyunan yayka,çorba gatacam	Çingili suyla çalkala, içine çorba koyacam
Yedi gülle	Yedi Kule denilen eğlenceli bir çocuk oyunu		
Yıkılıirmek	Yıkılıvermek		
Yir	Yer	Başımın üstünde yirin var	Başımın üstünde yerin var
Yonuz Eriği	Aşısız erik, yabani erik		
Yoymak	İsraf, zıyan etmek	Yazzık yav o gadar nimeti yoydun	Yazık ya o kadar nimeti israf ettin
Yuka ekmek	Yufka	Hanım bi yuka ekmek sula da yiyek	hanım bir yufka ekmek sula da yiyelim
Yu-mak	Yıka-mak	Elinizi ayaanızı appacık yuyun e mi?	Elinizi ayağınızı tertemiz yıkayın e mi?
Yumuş	Emir, Buyruk	Na gadar yumuş buyuruyon yav	Ne kadar emir veriyorsun ya
Yunak	Yıkanılacak kirli eşyalar		
yunaklık	Çamaşır yıkanan ve Yıkanılan yer	Yunaklıkta yunak yunur ve çimilir	
Yüklük	Evlerde Yatak vb. konulan yer.	Yüklüktee yorganımızı aliir gel	
Yüzünkoyu	Yüzüstü yere yatmak		
Zaar	Zahir. Heralde anlamında kullanılan bir sözcük		

Zekaret	Ölüm döşeginde olan		
Zenaat	Sanat, meslek		
Zerrik	Birini kızdırarak ağlaması için söylenir	Zerrik ağlayamaz ki	
Zıylan	Kaygan		
Zibil	Çöp. Sadır (Hayvan gübresi)		
Zomp	Balyoz	Zombu godummu daşı gırıyorum	Balyozu vurdum mu taşı kırıyorum
Zopa	Sopa	Zopayı yirsen akıllanın	Sopayı yersen akıllanırsın
Zumzuk	Yumruk		

İşaret ve Soru Sıfatları

Okunuşu	Anlamı
İhi	İşte, Çok yakındaki şeylerin tarifinde kullanılır.
İnekala	İşte burada, Çok yakındaki şeylerin tarifinde kullanılır.
Taa	Biraz uzakta olan şeyleri göstermek için kullanılır
Teşşaa	Biraz daha uzakta
Teynakala	Çok uzakta
Teeynakala	Çok daha uzakta
Haarda	Hangi yerde? Nerde?
hurda	İşte Şurada
Hoorda	Biraz uzakta, Daha Şurada
Toorda	Biraz daha uzakta, Daha Orada
Şoorda	Biraz daha uzakta, Daha Orada
Hayle	"Hangi öyle" anlamında. Nasıl?
Höyle	Şöyle
Naal	Nasıl?
Naal ittin?	Nasıl Ettin? Nasılsın?
Naakıt	Ne vakit, Ne zaman
Naadar	Ne kadar?
Haası	Hangisi?
Neyin Uçun?	Niçin

Seslenme

Seslenişi	Kullanım Amacı	Örnek
Hayn	Korkutma amaçlı kullanılır	Hayn çekilin ordan
Hoyn	Birine seslenirken sesi duyurmak için kullanılır.	Hoyn nattıyonuz bea
Hoooyyn	Uzaktaki birine seslenirken kullanılır	Hoooyyn Memet!
Loooyyn	Uzaktaki birinden gelen çağrıya cevap vermek için kullanılır	Ne diyon Loooyyn!
Eeeeyy	Uzaktaki birine "efendim buradayım" demek için kullanılır	
Hadin Çapoolun	Haydi Çabuk olun, acele edin	

Deyimler

Deyimler	Anlamları
Bayk1 Seften	Bayağı hesaptan.
Bi Hoş Taa oldum	Birazcık rahatladım
Cascavlak kalmak	Varını yoğunu yitirmek, iflas - kel olm
Cavlak Gafalı	Kel kafalı
Cayırt diye düşmek	Önünden hızla geçmek
Cülüklü gazma	üst kısmında küçük baltası bulunan k
Çelenk dibi beklemek	Erkeklerin, sevdikleri kızın evinin dışın
Dayakdan sündürmek	Çok kötü dövmek
Deste çekmek	Biçilen ekinin saplarını toparlayıp taşı
İçi Cız etmek	Acımak,
Çiğnini Çekmek	Omuzunu üşüyor gibi çekmek
Çişten Kerahat	Yaramaz, şımarık anlamında kullanılır
Di gidi di itmek	Birşeyi sürekli söylemek, tekrarlamak
Duluuna Oturmak	Yanına oturmak
Dünkü Bu Esir	Dünkü bu vakit
Dün deyil evelküün	Dün değil evvelsi gün
Faldır faldır itmek	Titremek

Gabak Gafa	Kel Kafa
Gepirt diye düşmek	Çok hızlı hareket etmek
Gıdım gıdım virmek	Az Az vermek
Gımiş Gımiş İtmek	Sürekli kimıldamak
Gocamaaann bişii	Çok büyük
Gocca Bişi	Çok büyük
Göbeeni it ayaa mı yidi?	Çok gezen yerinde durmayan kişiler için söylenir.
Gögün dibi karardı	Havada kara bulutlar gözükməsi
Haşadı çıkmak	Çok yorulmak, mecali kalmamak
Heder Olmak	Ziyan olmak
Hışır gibi olmak	Bir şeyin çok olması. Çok ıslanmak anlamı da vardır
İkiye bir	İki de bir
İküün evel	İki gün önce
İmanın yalaa	Göğsün ortasındaki çukurluk
Keşşik Virmek	Birine, kendisine yardım etmesi karşılığında işinde yardım etmek
Lafi Gıvırmak	Gerçeği saklamak
Malamat olmak	Ele güne rezil olmak
Mel mel bakmak	Boş boş, mal mal bakmak
Mitil gibi olmak	Bir şeyin Çok fazla olması
Mukayet Olmak	Gözkulak olmak, kollamak, Korumak
Ne Tevir (Naal)	Ne şekil
Nirde dii sormak	Nerde diye sormak
Ocaa Batasıca	Evi, yuvası yıkılsın anlamında bir beddua
Ölü Ölmüş	Birisi vefat etmiş
Pelidini yitirik alaabak gibi bakmak	aval aval çevresine bakmak
Sabaddan beri	Sabahtan beri
Sallangaç çövmek	Salıngaçta sallanmak

Sığışamamak	Sıkıntılı olup bir yere sığmamak
Ta hindi gitti	Daha şimdi gitti
Türkü çırmak	Türkü söylemek
uyuş uyuş itmek	Çok yavaş hareket etmek
Yannık Yaymak	Yayı makinasıyla ayran yapmak
Yumuş Buyurmak	Emir vermek, iş buyurmak
Yunak Yumak	Çamaşır Yıkamak
Yüzü yüzülesice	Yüzünün derisi yüzülsün anlamında Beddua
Zıkımın dibini yi !	Zıkkımın kökünü ye! anlamında beddua
Zibil gibi	Çok fazla
Züp Deke Deke	Teke veya koçlara tos vursunlar diye kızdırma amaçlı söylenir.

Bilmeceler

Bilmece	Cevap
Galöözünde çingil asık. Nedir?	Devenin memesi
Höt hôt didim git ora yat didim.	Süpürge
Murt murt yapraa Hacı Osman toprraa, ya bunu bilecen yada bu gece ölece.	Kına
Öte linlin beri linlin bir ayağın üstüne duru linlin	Kapı
Altı tahta üztü tahta içinde bi ganlı gahpe	Kaplumbağa
Fiik okarı fiik aşşaa, fiigaa fiigaa Mustafa aga	Sırt Tulumbası
Hatma bana sivil atma	Kaplumbağa
Benim bi evim var iki odası bi direği var	Burun
Evden eve allı gelin	Çıra
Dağdan gelir seke seke guru üzüm döke döke	Davar
Dağda tak tak, suda şıp şıp, arşın ayaklı, burma bıyıklı	Nacak, balık, leylek, kedi

Tekerlemeler

Kullanışı	Açıklaması
Harkıt torbanı sarkıt	Çocukları korkutmak için söylenir. "Harkıt"; keseli bir canavardır.
Dereye goydum yumurta, depeye goydum yumurta; deredeen sel aldı, depedeeni yel aldı, ilan çıyan gavlıyor da sen neye gavlamıyooon ciyak ciyak ciyak.	Bu tekerleme, eskiden ağaç kabuklarının soyulması ile eğlence amaçlı düdük yapılırken, ağaç kabuğunun daha kolay soyulması (gavlaması) için söylenirdi.
Tarlanın daşlısı, gızın saçlısı, öküzün inek başlısı makbuldür.	

Kaynaklar

Değirmendere Köyü web sitesi, <http://www.mersindegirmendere.net/>

Çapar Köyü ve Ayvagediği web sitesi, <http://www.ayvagedigi.org/>

Teşekkür

Bu çalışmanın oluşturulmasına katkı sağlayan Değirmendere köy halkına teşekkür ederiz.